

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תולדות

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כה

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים וארבע לבריאה

לזכות

החייל ב"צבאות השם" שלום שמואל שי' דרואין
לרגל יום ההולדת שלו החמישי לאויש"ט,
ביום ח' כסלו ה' תהא שנת פלאות דגולות

ולזכות אחותו

החיילת ב"צבאות השם" ליאורה עדנה מארייאשא תחי' דרואין

*

נדפס ע"י

הוריו

הרה"ת ר' לוי פינחס וזוגתו מרת ח' מושקא שיחיו דרואין

זקניו

הרה"ת ר' מיכאל אהרן וזוגתו מרת אילנה אסתר ריבה שיחיו דרואין

הרה"ת ר' מרדכי גרשון וזוגתו מרת חנה שיחיו חיימסון

JEWISH CHILDREN:

Get your own letter in a Sefer Torah!

<http://www.kidstorah.org>

הי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner

In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*

To Dedicate This Publication

In Honor Of Your Family Or A Loved One

For More Info. Call:

(718) 753-6844 or (323) 934-7095

or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

מציאותו דמלך המשיח.

ועי"ז ולאח"ז באה התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו כו'. . .

(משיחות ליל ה' פ' תולדות, אדר"ז כסלו, וש"פ תולדות, ב' כסלו תשנ"ב)

ינהג כאביו אברהם, אשר יצא בעקבות רעב מארץ ישראל לחוף לארץ, למצרים.

הסימן לבנים כאן הוא ברור¹⁰, שמקומם האמיתי של ישראל איננו בגלות, בחוף לארץ, אלא בהיותם על שולחן אביהם¹¹, שגואלם ומביאם ל"שולחנו", לארץ ישראל. ולכן, אף כאשר "מפני חטאינו גלינו מארצנו" – "בנים שגלו מעל שולחן אביהם"¹¹, אין ישראל יכולים להיות מרוצים ח"ו ורגועים¹² בגלות, ביודעים שזוהו אינו המצב הרצוי עבורם, אלא הם מצפים¹³ ומבקשים לשוב על ידי אביהם לשולחן אביהם, לארץ ישראל, ואף דורשים ותובעים¹⁴ שלוש פעמים בכל יום (חול) "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", וכן בכל יום ואף בשבת וביום טוב וכו' אומרים, ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים"¹⁵.

ויש לומר, שזוהו אחד הטעמים לכך שלעתיד לבוא ייאמר דוקא ליצחק "כי אתה אבינו"¹⁶, כי אז תהיה ניכרת בגלוי אצל ישראל מעלת התמימות והשלמות, אשר הכוח לכך נלקח מיצחק אבינו, "עולה תמימה", ומשום כך הם

א. "אין חוצה לארץ כדאי לך" ידועים דברי חז"ל¹, "כל מה שאירע לאבות סימן לבנים"². וכפי שמאריך הרמב"ן³ ומפרט בכמה מעשי אבות כיצד הם כוללים סימנים ורמזים למאורעות שיתרחשו אצל הבנים – בני ישראל.

מכך שחז"ל מתבטאים דוקא בביטוי אבות ובנים, שעניני האב נמסרים בירושה לבניו אחריו, מובן, שמעשה האבות איננו רק סימן בלבד⁴, אלא אף מהווה נתינת כוח⁵ של אבות האומה לבנים⁶.

ובעניני פרשתנו – התורה מספרת⁷ ש"ויהי רעב בארץ", ובקשר לכך נגלה הקב"ה ליצחק והורה לו, "אל תרד מצרימה, שכון בארץ אשר אומר אליך, גור בארץ הזאת, ואהיה עמך ואברכך...". מסבירים חז"ל⁸, שמשום שיצחק היה, "עולה תמימה" עליו להישאר בארץ ישראל, ו"אין חוצה לארץ כדאי לך"⁹, שלא

(1) ראה תנחומא לך ט. ב"ד פ"מ, ו. וראה גם ב"ד פמ"ה, יו"ד (ותנחומא וירא ד). ושם: אני פורע לבניך .. וענ"כ.
(2) וראה גם פרש"י וירא יח, א ד"ה ישב (מב"ד פמ"ה, ז). ועוד.
(3) לך יב, ו. שם, י. יד, א. פרשתנו כו, א. וישלח לב, ד. שם, ט. ועוד.
(4) יתרה מזה מצינו בסימני טהרה דבהמה כו' – שהם הגורמים הטהרה ולא רק מודיעים (ראה צפע"ג על הרמב"ם הל' מאכלות אסורות רפ"א).
(5) כמובן גם מהדוגמא ד, גביאים" שברמב"ן לך שם (יב, ו). וראה ב"ד פ"מ שם (הובא גם ברמב"ן שם, ז): צא וכבוש את הדרך לפני בניך. וראה גם בהגסמן בהערה הבאה.
(6) ראה תו"ח לך פג, סע"ג ואילך. ח"ש קלה, סע"א ואילך. ובכ"מ. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"א ע' 35. ח"ג ע' 11. ח"ה ע' 89 ואילך. חט"ז ע' 82 ואילך. ועוד.
(7) כו, א ואילך.
(8) ראה ב"ד פס"ד, ג. פרש"י עה"פ (שם, ב). רמב"ן (שם, א).
(9) ל' רש"י שם (וכ"ה ברמב"ן שם). וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 214 ואילך בביאור החילוקים דרש"י והמדרש.

(10) ברמב"ן פרשתנו שם: וירמוז לגלות בבל שהוא מקום מגורי אבותם כו'. ופירושו הוא – הרמז בהליכת יצחק לארץ פלשתים וכו', ע"ש בפרטיות. ובפנים מבואר ה"מעשה אבות" בדברי ה' שאמר לו, "אל תרד מצרימה שכון בארץ גו", שלפי מחז"ל שבפנים השיחה – ההדגשה (בפסוקים אלו) היא שלא יצא חז"א".

(11) ראה ברכות ג, סע"א.
(12) וכמש"נ (תבוא כח, סה) "ובגוים ההם לא תרגיע ולא יהי' מנוח גו". ראה ב"ד פל"ג, ו. וראה מכות כד, סע"א.
(13) ראה לשון הרמב"ם הל' תשובה פ"ט ריש ה"ב. הל' מלכים פ"ב ריש ה"ד.

(14) וכוהוראת חז"ל (להלכה) – ובלשון זה "יתבעו" – ראה ב"י לטא"ח סקפ"ח (ד"ה וכתב הרמב"ם) משיבלי הלקט (דין סדר ברכת המזון ס' קנז). וראה מדרש תהלים מזמור יז, מדרש שמואל פל"א (הובא ברד"ק סוף שמואל ב) ובכ"מ אודות גודל וחומר הדבר.

(15) וכן בבהמ"ז, מלכות בית דוד כו' ובנה ירושלים כו' במהרה בימינו" (ראה ב"י שם).
(16) שבת פט, ב. וראה תו"א פרשתנו יז, ג. ויצא כא, סע"ב ואילך. תו"ח פרשתנו ד, ד ואילך. ועוד.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

על העצם (חיות) דמשיח, כלומר, התגלות מציאותו (מציאות שקיימת גם לפנ"ז למלכות) בתור מלך המשיח, ולאחרי התגלות מציאותו (אור שבאין ערוך מאורו של משיח), מתחילה ההתגלות לעיני כל ע"י פעולותיו (אור של משיח).

ועפ"ז מובן שעיקר החידוש דביאת המשיח הוא בהתגלות מציאותו (מציאתי דוד עבדי⁷), כי, כל פרטי הענינים שלאח"ז (התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו לגאול את ישראל, וכל הענינים דימות המשיח), באים כתוצאה והסתעפות מהתגלות מציאותו, וכלולים בה.

. . . ובנוגע לפועל – "המעשה הוא העיקר"⁸. . . צריך כאו"א מישראל להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהדגשת הענין ד"כל ימי חיך להביא לימות המשיח", ע"י שכל מציאותו, תיכף כשניער משנתו, חדורה בהחיות דמשיח (שזוהי עצם מציאותו של כאו"א מישראל, משיח שבו) שמביאה לימות המשיח.

. . . ויה"ר והוא העיקר – שבתחלת חודש כסלו, חודש הגאולה, תבוא בפועל ובגילוי הגאולה האמיתית והשלמה, התחלת הגאולה ושלמותה, ע"י משיח צדקנו – "יעמוד מלך מבית דוד כו", עד ש"יתקן את העולם לעבוד את ה' ביחד, שנאמר⁹ אז אהפוך אל עמים גו' לעבדו שכם אחד"⁵.

וכמרומו גם בסיום וחותרם ההפטר דשבוע שעבר . . . ההפטר דשבוע שעבר מסתיימת בהכרזה "יחי אדוני המלך דוד לעולם"¹⁰ – נצחיות מלכות דוד שנמשכה במלכות שלמה, ששלמותה ע"י המלך המשיח שהוא "מבית דוד ומזרע שלמה"¹¹ – שתוכנה של הכרזה זו הוא התגלות

(6) "מאותן הבאים מבני דוד ועדיין הי' להם ממשלה גם בגלות . . . כגון רבינו הקדוש" (חדא"ג מהרש"א לסנהדרין צח, ב).

(7) תהלים פט, כא.

(8) אבות פ"א מ"ז.

(9) צפני' ג, ט.

(10) מ"א א, לא.

(11) סהמ"צ להרמב"ם מל"ת שסב. פיה"מ סנהדרין ר"פ חלק יסוד הי"ב. אגרת תימן.

נמצאים במקומם האמיתי, על שולחן אביהם, בארץ ישראל,

ענין זה, להיות דוקא בארץ ישראל, היה רק אצל יצחק. ואילו אצל אברהם ואצל יעקב היו תקופות שבהן שהו בחוץ לארץ.

ג. אברהם אבינו – בחוץ; יצחק אבינו – בפנים

הענין של "אין קורין אבות אלא לשלשה"¹⁷ הוא בחוזה, וביחד עם זאת הוא תמידי ונצחי¹⁸, ולכן מובן, שהפרטים של מעשי אבות, המבטאים את מהותו המיוחדת של כל אחד מן האבות מהווים סימן ונתינת כח לבנים – לא רק לעם ישראל באופן כללי, ובמצב מסויים, אלא "בכל דור ודור . . . בכל אדם מישראל"¹⁸, באופן פרטי, גם כאשר יהודים נמצאים בגלות בארץ ישראל, או בחוץ לארץ.

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

באופן כללי נחלקים בני ישראל לשני סוגים – יששכר וזבולון¹⁹, מארי תורה ומארי עובדין טבין²⁰. יהודים שעיקר עיסוקם בעבודת ה' הוא בפנים, "יששכר באהליך"²¹, הם נמצאים במקומם האמיתי ומתמסרים לחלוטין ללימוד התורה²², ויהודים בעלי עסק, היוצאים מחוץ לארבע אמות של תורה, "זבולון בצאתך"²¹, ועוסקים בעניני העולם – "מעשיך" ו"דרכיך", ועל ידי עיסוקם בכך באופן של "כל מעשיך לשם שמים"²³, ו"בכל דרכיך דעה"²⁴, הם מביאים קדושה גם לעניני העולם.

(17) ברכות טו, ב.

(18) תו"א ר"פ וארא. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 49 הערה 12. ח"י ע' 97 (והערה 48).

(19) ראה בארוכה תו"א פ' תרומה.

(20) ראה אגה"ק ס"ה (קט, א). ביאורו וישב לאדהאמ"צ

(כה, א"ב) ולהצ"צ (ע' קלד).

(21) ברכה לג, יח.

(22) במקום מחשבתו של אדם שם הוא נמצא (ראה כתר שם

טוב (קה"ת) בהוספות סל"ח. וש"נ), ונוגע גם להלכה (רש"י

עירובין כו, ב ד"ה חוץ מן המים. שו"ע אדה"ז או"ח סת"ח).

(23) אבות פ"ב מ"ב.

(24) משלי ג, ו.

והכוח לשני סוגים אלו של עבודת ה' ניתן לכל יהודי²⁵ מן האבות:

אברהם אבינו יצא מארץ ישראל ו"יורד למצרים, למיצרים וגבולים" של חוץ לארץ, והביא לידי כך, ששם, ואף לפני כן, התקרבו אנשים אל הקב"ה, הוא הביאם, תחת כנפי השכינה, כנאמר, ואת הנפש אשר עשו בחרין²⁶, וכמוסבר בהרחבה במדרשי חז"ל²⁷. עבודתו הכללית היתה, ויקרא שם בשם ה' אל עולם²⁸, כדברי חז"ל²⁹ ש, התחיל להודיע לעם שאין ראוי לעבוד אלא לאלוקה העולם. . . ולקראו בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוהים אחד ולו ראוי לעבוד, והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר וממלכה לממלכה. . . שנאמר ויקרא³⁰. . . עד שגרם לכך שהקב"ה יהיה גם "אלקי הארץ" בנוסף ל"אלקי השמים" – "שהרגלתיו בפי הבריות"³¹.

ואילו יצחק לא יצא לחוץ לארץ. ולהיפך, בהיותו "עולה תמימה" היה חייב להישאר בארץ ישראל, ואף שם אין אנו רואים שהוא יצא הרבה ממקומו הפרטי ועסק בענינים שבחוץ. כלומר, עיקר עבודתו היתה בפנים. ומשני אבות אלו מקבלים בני ישראל את שני הקיום בעבודה הרוחנית:

מאברהם אבינו מקבל כל יהודי, וכל ישראל, הוראה ונתינת כח לעבודה עם הוולת, מבחוץ: כל ישראל, אף אלו אשר עיקר עיסוקם הוא בלימוד התורה בפנים, צריכים לצאת מפעם לפעם ממקומם ולהביא קדושה אל מחוץ לגבולות מקום הקדושה. עליהם לפרסם את שמו של הקדוש-ברוך-הוא בכל מקום ומקום, עד שיגיעו ל"הנפש אשר עשו", לקרב יהודים לה'

(25) כי בכא"א צ"ל תורה ומע"ט (אגה"ק שם. ולהעיר מאגה"ק ס"ג (קט, א) לענין ב' המדות דחו"ג). וראה לקמן בפנים.

(26) לך יב, ה. פרש"י שם (מב"ר ספ"ט).

(27) ראה גם ב"ר שם, יד. ת"א ות"י עה"פ.

(28) יורא כא, לג.

(29) ראה גם סוטה י, סע"א ואילך. ב"ר ספנ"ד. ועוד.

(30) רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"ג.

(31) פרש"י חיי שרה כד, ז (ע"פ ב"ר פנ"ט, ח).

הוספה

בשורת הגאולה

מ.מ.

הנקודה העיקרית שבחיי כאו"א מישראל וכללות ישראל במשך כל הדורות: "כל ימי חייתך להביא לימות המשיח"¹, ובהדגשה יתירה בדורנו זה ובתקופתנו זו, כמדובר כמ"פ בתקופה האחרונה (שכבר נשלמו כל הענינים וצריכים רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש).

. . . "כל ימי חייתך" – פירושו בכל רגע ורגע שהאדם חי, הן ביום והן בלילה, הן ער והן ישר, שגם אז הוא חי ע"י נשימת האויר ("כל הנשמה תהלל ייה", "על כל נשימה ונשימה שאדם נושם כו"ם)² שמוכרח להיות בכל רגע ורגע (משא"כ אכילה ושתיה). ו"כל ימי חייתך להביא לימות המשיח" – פירושו שהחיות שלו (בכל רגע ורגע) הוא בהבאת ימות המשיח, כלומר, לא רק בשעה שחושב ומדבר ועושה פעולות להבאת המשיח, אלא עצם חיותו ("חייתך") הוא להביא לימות המשיח.

. . . ובפרטיות יותר:

הענין ד"כל ימי חייתך להביא לימות המשיח" מתבטא בכך שתיכף כשניעור עצם הנשמה (שמתגלה עצם מציאותו ורק העצם) מרגיש בנשימת האויר ענינו של משיח – אויר של משיח, ובלשון חז"ל³ "רוחו של מלך המשיח".

ויש לומר, ש"אויר (רוח) של משיח" הוא למעלה גם מ"אורו" של משיח, כי, אור של משיח מורה על ההתגלות דמשיח ע"י פעולותיו (כמו "ילחם מלחמות ה'" עד ש"נצח"⁵, וכיו"ב), משא"כ אויר של משיח מורה

ולתורתו³², כדברי חז"ל "כל העוסק בתורה בלבד..."³³, ו"כל³⁴ האומר אין לי אלא תורה, אפילו תורה אין לו, אלא תורה וגמילות חסדים". ומיזחק אבינו מקבל כל יהודי את ההוראה ואת הכוח לעבודה בפנים, שגם אלו אשר עיקר עיסוקם הוא בחוץ, לעסוק בעניני העולם ועל ידי כך להמשיך קדושה לכל עניני העולם

– "מעשיך" ו"דרכיך" – ולהביא את דבר ה' גם ליהודים הרחוקים לעת עתה מה' ומתורתו, הרי גם הם חייבים מדי פעם להתנתק מן החוץ ולעסוק בפנים, בתורה, באופן שיהיו אז "כאוכלי המן"³⁵, ללא שום דאגות וללא שום מחשבות – בזמן זה עליהם להיות במצב של תורתם אומנותם.

ג. שם הפרשה – תוכנה

דובר כבר כמה פעמים³⁶ אודות שמות הפרשות, שאמנם, בפשטות נקראת כל פרשה על שם ההתחלה, אך בכל זאת, כיון ששמות אלו הם על-פי מנהג ישראל, שתורה הוא, ובמיוחד לפי תורת הבעל-שם-טוב³⁷, ששמו אשר יקראו לו בלשון הקודש מהווה ומחיה ומקיים את הדבר הנקרא בשם זה, הרי מובן, ששמה של כל פרשה מבטא את תוכנה של כל פרשה.

הוכחה ברורה לכך³⁸ היא מכך שפרשתנו נקראת בשם "תולדות", כאשר גם פרשת "נח" פותחת במילים "אלה תולדות נח". אם

כלומר, שהתוכן הכללי של פרשתנו הוא הולדת בנים – "תולדות". והמשמעות הרוחנית היא, שזוהי הוראה לכל יהודי להביא לידי "תולדות" ברוחניות – להוסיף עוד יהודי שומר תורה ומצוות על ידי קירובו לה' ולתורתו, כנאמר⁴⁰ "כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו", שזוהי המשמעות הרוחנית של "פרו ורבו"⁴¹.

הדבר נרמז גם בפירוש רש"י בתחלת פרשתנו, שהמילה "תולדות" מוסבת על "יעקב ועשו האמורים בפרשה". כלומר, ב"תולדות יצחק" אין הכוונה רק לאלו הנמצאים בדרגה של יעקב, אלא צריך להשתדל, שגם הנמצאים במצב הדומה לעשו⁴², ייפכו להיות "האמורים בפרשה" – שייכים ל"תולדות יצחק", ולדרך חינוכו (לימוד הפרשות – תורה – וקיום מצוותיהן) על ידי קירובם לתורה ולמצוות.

ד. עבודת יצחק – "תולדות"?

אך לפי כל האמור לעיל נדרש הסבר: כיצד מסתדר הדבר עם מה שהוסבר לעיל, שאופן עבודתו של יצחק היה הפוך מכך – להיבדל לעצמו בארץ ישראל, בפנים, ולא להעמיד

(32) וכמרו"ל (סנהדרין צט ב), "כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשו שנאמר והנפש אשר עשו בחרן". וראה לקמן בפנים סעיף ז והערה 69.

(33) ע"ז יז, ב.

(34) יבמות קט, ב. לקו"ת ויקרא ה, א. וראה סה"מ תש"ח ע' 266 – בהערה.

(35) כמרו"ל (מכילתא בשלה בתחלתו. שם טז, ד) לא ניתנה התורה (לדרוש) אלא לאוכלי המן.

(36) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 59.

(37) ראה תולדות יעקב יוסף פ' שמות קרוב לסופה. אור תורה להה"מ ד, ג. לקו"א שלו נח, ד. שער היחוד והאמונה פ"א. ועוד.

(38) ראה לקו"ש שם הערה 10. וש"נ. לקו"ש ח"ה ע' 355. ועוד.

(1) ברכות יב, סע"ב – במשנה.
 (2) תהלים בסופו. ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לו.
 (3) ב"ר פ"ב, ד. פ"ח, א.
 (4) זח"ג לד, ב. נת' בלקוטי לוי"צ לזח"ג ע' ריט ואילך.
 (5) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

(39) ראה לקו"ש ח"כ ע' 285 ואילך.

(40) סנהדרין יט, ב. פרש"י במדבר ג, א.

(41) ראה לקו"ד ח"ד תשמו, א. סה"ש תש"א סע 45 ואילך.

(42) ראה קידושין יח, רע"א.

הרמב"ם ממשך ואומר⁴⁶ שאחד העניינים הנעלים שיחדש המשיח הוא: „ויתקן⁴⁷ את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד, שנאמר⁴⁸ כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו⁴⁹ שכם אחד“.

אך השאלה היא: הרי כל ישראל ייצאו מן הגלות, ויימצאו על אדמתם בארץ ישראל, וההלכה היא, ש„בזמן שיד ישראל תקיפה .. (אף גוי אשר „אפילו יושב ישיבת ארעי או עובר ממקום למקום בסחורה“ חייב לפני כן) שיקבל עליו שבע מצוות⁵⁰, ואם כך כיצד יוכלו ישראל לחדש ולהשפיע על האומות, „באי העולם“, אודות שבע מצוות בני נח?

התשובה לכך מובנת מהפסוקים המופיעים בנבועת ישעיהו⁵¹ אודות הגאולה: „והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים .. ונהרו אליו כל הגויים והלכו עמים רבים ואמרו לנו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה .. ושפט בין הגויים... וכתתו חרבותם... בית יעקב לכו ונלכה באור ה'“.

כלומר, לעתיד לבוא ילמדו אומות העולם את דרכי ה' ויעבדו את הקדוש־ברוך־הוא לא על ידי כך שישאל יוצא מארצם הקדושה לחוץ לארץ אל הגויים והעמים, כדי להשפיע עליהם, אלא כיון שמעמדם ומצבם של עם ישראל, ארץ ישראל ובית המקדש יהיה אז בשיא השלמות והמעלה, הרי „אור ה'“ יאיר שם

„תולדות“ בחוץ, שאינם דומים ל„אבות“⁴³, באמצעות התעסקות על הוולת בחוץ.

זאת ועוד: לפי זה היתה צריכה פרשה זו, העוסקת כולה בעבודתו של יצחק, להיקרא בשם „יצחק“, ולא „תולדות“, כדי לבטא את יחודו של יצחק, בכך שלא יצא לחוץ לארץ כדי להעמיד שם „תולדות“ – נפשות, כעבודת אברהם, ואת הנפש אשר עשו בחוץ, כדלעיל. על כן צריך לומר, שכיון שיצחק הוא אחד משלשת האבות, אשר „אבות – מכלל דאיכא תולדות“⁴⁴, שמהאבות לומדים ונעשים „תולדות“, הרי מובן, שגם עבודתו שלו היתה בהעמדת תולדות.

ויותר: מכך שדוקא הפרשה העוסקת בעבודת יצחק פותחת ונקראת בשם „תולדות“, ולא הפרשות האחרות העוסקות באברהם וביעקב, מובן, שהמשמעות העיקרית של ה„תולדות“ היא דוקא בעבודת יצחק, יותר מאשר על ידי עבודת אברהם ויעקב.

ה. כיצד ישפיעו ישראל על בני נח?

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר את אופן ההנהגה לעתיד לבוא, שמכך יובן יחודה של עבודת יצחק, כאמור לעיל בסוף סעיף א', שלעתיד לבוא יאמרו ליצחק כי אתה אבינו.

הרמב"ם פוסק⁴⁵, „ציוה משה מפי הגבורה לכופף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח“. הלכה זו, ככל ההלכות, היא נצחית בכל הזמנים ובכל התקופות ובכל המקומות, שהנהגה הרצויה באופן קיום המצוות של כל באי העולם, קיום שבע מצוות בני נח, היא כאשר הם מושפעים מישראל.

לפי זה, נדרש הסבר כיצד יתבצע תפקיד זה של ישראל, בקשר לשבע מצוות בני נח, לעתיד לבוא, בזמן ביאת משיח צדקנו. אמנם

(43) ראה לקמן מב"ק „אבות מכלל דאיכא (ענין הפכי) תולדות“.

(44) ראה בב"ק בתחלתה.

(45) הל' מלכים פ"ח ה"י.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שעי" קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד

(46) שם ספ"א.

(47) כ"ה בדפוסים שלפנינו ד, „ויתקן“ קאי על משיח. אבל בכת"י ודפוסים שלא שלטה בהם בקורת הצנזור בא כאן קטע שנשמט, ואם לא הצליח כו", והתיבות „ויתקן את העולם כו" הן באמצע הענין שם, „וכל הדברים האלו (של ישוע הנוצרי) ושל זה הישמעאלי .. אינן אלא ליישר דרך למלך המשיח ולתקן את העולם כולו כו" – וראה שם בסיוע לשונו. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 308. ואכ"מ.

(48) צפני' ג, ט.

(49) כ"ה ברמב"ם שם. ובכתוב: לעבדו. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 120 הערה 79.

(50) רמב"ם הל' ע"ז פ"י ה"ז.

(51) ב, ב ואילך.

בגלוי לעין כל חי, והדבר ישפיע ממילא⁵² על הגויים והעמים הרבים שבכל העולם, עד אשר „ונהרו אליו כל הגויים והלכו עמם רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' .. ויורנו מדרכיו...”.

יוצא אפוא, שלעתיד לבוא לא יצטרכו ישראל לצאת לחוץ לארץ כדי להתעסק עם „כל באי העולם”, אלא הם יהיו „פנויים בתורה וחכמתה” – „יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם”⁵³. ויחד עם זאת ישפיעו ישראל על האומות, כך שהם בעצמם יתעוררו „והלכו” ויאמרו „לכו ונלכה באור ה'”⁵⁴.

1. יצחק מפרסם שם ה' בעולם בהיותו בארץ ישראל

דומה לכך היתה עבודתו של יצחק⁵⁵:

דרכו של יצחק⁵⁶ בהעמדת תולדות לא היתה על ידי הליכה „מעיר לעיר וממלכה לממלכה” כדי לפרסם את שמו של הקב"ה בכל מקום ומקום, כאברהם (כדלעיל בסעיף ב'), אלא בהיותו במקום אחד בארץ ישראל, הוא משך אליו את באי העולם, כאבוקה גדולה המושכת אליה את הניצוצות⁵⁷.

וזה מתבטא בתוכן פרשתנו: כאשר נוצר מצב

(52) ראה עד"ו תניא ספ"ו.

(53) לשון הרמב"ם הל' מלכים ספ"ב (ה"ד"ה) – בנוגע הזמן דלעת"ל.

(54) ראה פרש"י ישעי' שם, ה. תניא שם.

(55) בפרטיות, המבואר בהפסוקים דישיעי' שם – שייך למדריגות יעקב, וכמו שאמרו רז"ל (פסחים פח, א – עה"פ) לא אברהם כו' אלא כיעקב שקראו בית (וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 257 ואילך). אבל בכללות – ח"ו שייך למדריגת יצחק.

(56) תוכן הפרש בין עבודת אברהם לעבודת יצחק המבואר בפנים – הוא מיוסד ובהתאם להמבואר בדרושי חסידות דעבודת אברהם היא בדרך מלמעלה למטה ועבודת יצחק מלמטה למעלה. וראה בארוכה לקו"ש שם ע' 209 ואילך. וש"נ.

(57) ראה לקו"ת במדבר ד, א. וראה בארוכה סה"מ תרנ"ט (ע' קסב ואילך), סה"מ תש"ד (ע' 106 ואילך) ועוד – ע"ד ב' אופני בירור (שבלקו"ת שם), בדרך מלחמה ובדרך מנוחה.

של „ויהי רעב בארץ” היתה „דעתו (של יצחק) לרדת למצרים כמו שירד אביו בימי הרעב”⁵⁸. ביודעו את ה„עיקר ששתל אברהם”⁵⁹, שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג את העולם בכל פרט, הבין יצחק שמעיקר זה ששתל אברהם אבינו (וכמו שירד אביו) שכל זאת בהשגחה פרטית של הקדוש-ברוך-הוא, בכוונה שייצא מארץ ישראל לחוץ לארץ ויפרסם ויגלה שם את שמו של הקדוש-ברוך-הוא, כפי שנהג אביו אברהם בזמנו, כאשר היה⁶⁰ רעב בארץ.

על כך הורה לו הקב"ה: „אל תרד מצרימה .. שכן בארץ”, כפי שמסבירים חז"ל⁶¹, „שכן את השכינה בארץ”, שדרך עבודתו לגלות את שמו של הקב"ה אינה על ידי ירידה לחוץ לארץ, אל מצרים ערות הארץ, אלא על ידי „שכן את השכינה בארץ” ייודע שמו של הקב"ה לכל באי העולם.

ואכן, כך מסופר בהמשך הפרשה על תקופת שהותו של יצחק בגרר: „ויגדל האיש וילך הלך וגדל עד כי גדל מאד” – „שהיו אומרים זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך”⁶².

דרכו זו מודגשת במיוחד בפסוקים שבהמשך הפרשה. בתחלה⁶³ אמר אבימלך ליצחק „לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד”⁶⁴. אך לאחר שיצחק בנה שם מזבח „ויקרא בשם ה'...”⁶⁵, מספרת התורה, ש„אבימלך הלך אליו מגרר, ואחוזת מרעהו ופיקל שר צבאו”, ולשאלת יצחק „מדוע באתם אלי...” השיבו „ראו ראינו”⁶⁶ כי היה ה' עמך ונאמר תהי נא אלה בינותינו בינינו וביניך...”⁶⁷.

(58) ל' רש"י פרשתנו כו, ב. וראה גם רמב"ן שם, א.

(59) ל' הרמב"ם הל' ע"ז ספ"א.

(60) לך יב, י.

(61) ב"ר פס"ד, ג.

(62) פרשתנו כו, יג ובפרש"י שם (מב"ר שם, ז).

(63) להעיר מרמב"ן שבהערה 10.

(64) כו, טו.

(65) שם, כה.

(66) לא שיצחק דיבר עמהם עד"ו.

(67) שם, כריכה.

מרכיב חשוב ביותר בעבודתם.

כי בנוסף לכך שלכל יהודי יש אבות, ובהינתן יצחק שבנפשו, ולכן יש בכחו לגרום על ידי עבודה בפנים השפעה על חלקו בעולם, כולל על היהודים הנתונים על פי התורה להשפעתו וכדומה, הרי על ידי כך הוא מעמיד „תולדות” אמיתיים, שבנוסף להשפעתו עליהם, „אשר עשו”, והכנסתם תחת כנפי השכינה, הוא מביא לידי „כאילו ילדו”, והופכם ל„תולדות” בדומה להאב⁷⁰, המשפיע.

וכך גם ההוראה ליושבי אהל⁷², אשר עיקר עיסוקם בארבע אמות של תורה והלכה ותפלה, שבנוסף לכך שגם עליהם לצאת מפעם לפעם מארבע אמותיהם כדי לקרב יהודים לה' ולעבודתו, כדלעיל, הרי גם בעבודתם בעסק התורה והתפלה עליהם להיות חדורים בתחושה שהדבר קשור לעשיית „תולדות” לקדוש-ברוך-הוא – ללמוד על מנת ללמד, ואו התולדות הם כראוי, כדלעיל.

ועל ידי עבודה זו של העמדת תולדות לה' ולתורתו בדרך הנלמדת מיצחק אבינו, מחישים את התקופה שבה „יאמרו ליצחק כי אתה אבינו”, את הגאולה האמיתית והשלימה, ואו ימלא שחוק פיננו⁷³,

על ידי עבודה זו גורמים לשלמות של צחוק ותענוג למעלה⁷⁴, ומצחוק ותענוג זה שלמעלה, יורד השפע גם למטה – „אז”, וטועמיה חיים זכו אף לפני כן, „בערב שבת”⁷⁵, כך שאצל כל יהודי מורגש בגלוי תענוג הבורא,

כי⁷⁶ מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

(משוחות ליל ב' דחג הסוכות – תשמ"ג,

תשמ"ה, ש"פ תולדות תשמ"ה)

(72) וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 329 ואילך. וש"נ.

(73) תהלים קכו, ב. ברכות לא, א.

(74) ראה תו"ח ותו"ח שנמנו לעיל הערה 16.

(75) פ"ע"ח ש"ח רפ"ג. שער הכוונות ענין טבילת ע"ש.

מג"א (ושו"ע אדה"ו) או"ח סר"ג סוסק"א (ס"ח).

(76) ישעי' י"א, ט. רמב"ם בסיום חותם הל' מלכים ומלחמותיהם (וספרו בכלל).

ומובן, שכאשר ראו ש„היה ה' עמך”, ובמיוחד כאשר מצב זה עוררם עד כדי כך שאבימלך ילך אל יצחק לכרות עמו ברית, השפיע עליהם הדבר להתנהג בהתאם לרצונו של יצחק אבינו.

2. „תולדות” דומים לאב

לפי זה מובן מדוע דוקא פרשה זו, העוסקת בעבודת יצחק⁶⁸, נקראת „תולדות”, ולא הפרשות העוסקות בעבודת אברהם ויעקב:

כאשר יורדים ופועלים מחוץ לתחום הקדושה, בדומה לעבודת אברהם, אין מודגש כל כך שאלה הם „תולדות”. אמנם זוהי עשייה – „הנפש אשר עשו”, אך אין אלה תולדות – „כאילו ילדו”⁶⁹.

המושג „תולדות” מדגיש את היותם דומים לאב⁷⁰, מכלל דאבות איכא תולדות, ודוקא זוהי דרכו של יצחק, שהוא נשאר במקומו ומרומם את באי העולם אל דרגתו, ועל ידי כך הם נעשים „תולדות” – בדומה לאב⁷¹.

3. ההוראה: העמדת „תולדות” כיצחק

וזהו ההוראה הנצחית הנלמדת מעבודת יצחק, והנרמזת בשם הפרשה – „תולדות”:

גם מארי עובדין טבין (בעלי מעשים טובים), אשר עבודתם התמידית היא לפרסם את שמו של הקב"ה בלכתם ממקום למקום ולהעמיד תולדות לה' ולתורתו, צריכים מפעם לפעם להיות במצב של עבודה בפנים, של לימוד התורה – נגלה ופנימיות התורה – באופן של תורתו אומנותו.

ואין הם מועלים בכך ח"ו בשליחותם בקירוב יהודים לה' ולתורתו, אלא להיפך, זהו

(68) שהרי בפ' וירא ח"ש ענינו של יצחק שבהם הם פרטים בהסיפור (וענינו) של אברהם. ומכש"כ בפרשות שלאח"ז שבהן רק נזכר יצחק.

(69) ועפ"ז יל"ב החילוק דב' מאמרי רז"ל הנ"ל (בסנהדרין), כ"ל המלמד כו" – „כאילו עשאו” (שבהערה

32) או „כאילו ילדו” (לעיל ס"ג, וש"נ).

(70) להעיר מב'ק בתחלתה „תולדותיהם כיצא בהן”.

(71) וראה לקו"ש שם ע' 211 ואילך.